

LAPIN KAUPPAKAMARIN TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2021

Kauppakamarin vaikuttamistoiminnan päätavoitteena vuonna 2021 on Lapin elinkeinoelämän mahdollisimman nopea selviytyminen koronapandemian aiheuttamista ongelmista sekä yritysten kilpailukyvyyn säilymisen varmistaminen kaikissa pandemian seuraavissa vaiheissa. Mikäli koronaviruksen torjunnassa onnistutaan nykyisten odotusten mukaisesti, on ensi vuoden aikana aloitettava myös pandemian aiheuttamien vaurioiden korjaaminen ja jälleenrakentaminen, jotta päästäisiin mahdollisimman nopeasti ja vähin vaurioin uuteen nousuun.

Vaikuttaminen jakaantuu viiteen painopistealueeseen, jotka ovat 1) koronapandemian toisen aallon ja mahdollisesti seuraavien aaltojen vaikutusten minimointi elinkeinoelämän kilpailukykyyn, 2) poliittinen vaikuttaminen sekä aluetasolla että myös valtakunnantasolla, 3) koronaviruksen jälkeiseen muutokseen vaikuttaminen Lapissa, 4) pohjoisen yhteistyön jälleenrakentaminen ja uudistaminen sekä 5) Lappiin suunniteltujen investointien toteuttamisen edistäminen. Jokaisessa painopistealueessa otetaan huomioon ilmastonmuutoksen, vähähiilisyiden, vastuullisuuden, kestävän kehityksen, vihreän siirtymän ja digitalisaation vaikutukset.

Kauppakamari osallistuu aktiivisesti koko kauppakamariryhmän yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Niissä sektorit läpileikkaavina teemoina ovat digitalisaatio ja vastuullisuus. Merkittävin yhteinen hanke on valmistautuminen kevään 2021 kuntavaaleihin valtakunnallisesti ja omalla alueella Lapin elinkeinoelämän omia tavoitteita painottaen. Kauppakamari tekee yhteistyötä myös Elinkeinoelämän keskusliiton kanssa (suhdannekatsoukset ja elinkeinoelämän foorumit) sekä Oulun kauppakamarin sekä muiden kumppaneiden kanssa.

Koronapandemian mahdollisesti seuraavien aaltojen vaikutusten minimointi Lapin elinkeinoelämän kilpailukykyyn

Koronapandemia on vuoden 2021 alkuun mennessä ehtinyt vaikuttaa yli yhdeksän kuukautta koko Suomalaiseen yhteiskuntaan sen kaikilla osa-alueilla erityisesti erilaisten toimintarajoitusten vuoksi. Matkailu ja ravintolat, sekä erilaiset tapahtumat kärsivät eniten. Lapin matkailun tappiot vuoden 2020 osalta nousevat 500-700 miljoonaan euroon liikevaihdon supistuttua 60-75% lähes kaikilla yrityksillä. Matkailukeskusten muutkin toimialat kohtasivat samat ongelmat. Rajojen sulkeminen hiljensi myös rajakaupan ajoittain lähes sataprosenttisesti. Kaikilla toimialoilla pandemian aiheuttama epävarmuus on vaikuttanut joko liikevaihtoon tai työllisyyteen negatiivisesti, joskin poikkeuksiakin on. Vientiteollisuus on pystynyt toimimaan suhteellisen hyvin pandemiasta huolimatta, joskin toimialojen välillä näyttää olleen selviä eroja.

Suurimmat ongelmat ovat liittyneet Suomen hallituksen rajoituspäätöksiin ja ennen kaikkea keväällä valtuuslakeihin. Sittenkin rajoituksia on pystytty lieventämään, mutta hallituksen ja viranomaisten päätösten lykkääntyminen ja niiden epäselvyys ovat edelleen hämmentämässä varsinkin matkailun ja rajakaupan tulevaisuuden suunnittelua. Hallitus on ripeästi käynnistänyt miljardien eurojen tukitoimenpiteitä, mutta niitä koskevien päätösten tekemisessä on ollut puolin ja toisin epätietoisuutta ja tarjolla ollut rahoitus ei ole aina ollut kaikkien rahoitusta tarvinneiden yritysten saatavilla.

Vaikuttamisen toimenpiteet:

- Valtioneuvoston ja eri ministeriöiden päätöksiin ja ohjeisiin sekä niiden selkeyteen vaikuttaminen

- Matkailua koskevien testaus- ja maahantulomääräysten ennustettavuuden parantaminen
- Pandemiarokotteet ja käytäntö
- Länsirajan ja Norjan rajan sisärajarokotusten uudelleen järjestäminen ja ns. rajayhteisön määritelmän saattaminen vastaamaan normaalia käytäntöä (koko Pohjoiskalotti)
- Erityishuomio valtion tukirahoitukseen, jotta Lapissa välttyttäisiin uhkaavilta konkurseilta
- Valmistautuminen seuraavaan mahdolliseen pandemiaan

Poliittinen vaikuttaminen

Koronapandemian jatkumisesta huolimatta hallitus todennäköisesti jatkaa alkuperäisen vuoden 2019 lopulta voimassa olleen hallitusohjelman toteuttamista. Tulossa elinkeinoelämän kilpailukyvyyn kannalta merkittäviä uudistuksia ja päätöksiä, joiden vaikutus Lapissa on erilainen kuin eteläisessä Suomessa. Tällaisia asioita ovat liikenteeseen ja logistiikkaan liittyvät uudistukset, jotka väärin toteutettuna nostavat kuljetus-, ym. kustannuksia pohjoisessa. Vuoden 2021 aikana jatketaan aiemmin käynnistettyä Kasvua yhteistyön kautta- hanketta, jossa yritysten yhteistyön lisäksi kootaan pohjoisen elinkeinoelämän kilpailukyvyyn kannalta olennaista tilannetietoa. Tämän pohjalta poliittinen vaikuttaminen voidaan suunnata entistä paremmin.

Vuonna 2021 huhtikuussa pidetään myös kuntavaalit, joihin valmistautuminen on jo aloitettu kauppakamariryhmän sisäisessä työryhmässä. Yhteisten valtakunnallisten tavoitteiden lisäksi kauppakamari laatii myös Lappia koskevan ohjelman, joka julkistetaan vaalikampanjoiden käynnistyessä.

Painopisteet:

- Suomen kestävä kasvun ohjelmaan vaikuttaminen
- Liikenne 12- suunnitelma
- Fossiilittoman liikenteen tiekartta
- Sote-uudistus
- Vihreä siirtymä ja oikeudenmukainen siirtymä
- Budjettiriihet, lisäbudjetit
- Suomen uusi arktinen strategia
- Kaivoslaki
- Energia- ja ympäristöstrategia
- Mahdollinen hallitusohjelman päivittäminen

Koronaviruksen jälkeiseen muutokseen vaikuttaminen Lapissa

Meneillään olevaan koronapandemiaan ollaan saamassa rokotteet vuoden 2021 alkupuolella, ja taudin laimeneminen ja lopulta loppuminen on näköpiirissä viimeistään lähivuosina. Lapin elinkeinoelämä nousee aikanaan samalle tasolle kuin mitä se oli ennen koronaa, mutta toimintaympäristö ei ole enää sama kuin vuoden 2019 lopulla.

Todennäköisesti uusia pandemioita tulee, mutta niihin osataan valmistautua paremmin ensi kerralla. Ihmiset muuttavat käyttäytymistään, mikä vaikuttaa myös yritysten tuotteiden ja palveluiden kysyntään. Varsinkin matkustaminen ja matkailu ovat todennäköisesti suurten muutosten edessä. Vihreä siirtymä ja digitalisaation voimakas eteneminen vaikuttavat voimakkaasti varsinkin elinkeinoelämän toimintaympäristöön. Muutoksiin on valmistauduttava hyvin ja muutoksen suuntaan

on pystyttävä vaikuttamaan erityisesti Lapissa. Pandemian mahdollisista uusista aalloista huolimatta tulevaisuuden suunnittelu on aloitettava jo vuoden 2021 aikana.

Toimenpiteet:

- Tapahtuvan muutoksen arviointi, analyysit ja skenaariot
- Muutokseen vaikuttaminen ja sen ohjaaminen
- Yhteistyö eri toimijoiden kanssa sekä aluetasolla että valtakunnallisesti

Pohjoinen yhteistyö

Koronavirus on koetellut myös pohjoisen perinteisiä yhteistyökuvioita. Ruotsin vapaamielinen koronantorjuntastrategia ja päinvastaiset rajoittamiseen painottuvat toimenpiteet Suomessa ja Norjassa ovat vaikuttaneet hämmäntävästi rajayhteisöjen kanssakäymiseen. Ruotsin rajat ovat olleet vapaasti ylittävissä, mutta sekä Suomi että Norja ovat useaan kertaan sulkeneet rajansa tai rajoittaneet rajanylitystä. Suurimmat ongelmat ovat olleet länsirajalla varsinkin keväällä 2020 ja myöhemmin myös Norjan rajalla sääntöjen ja määräysten epäselvyyden vuoksi.

Lapin sisäisessä yhteistyössä on ollut kitkaa viimeisen viiden vuoden ajan. Kiistelyt ovat saaneet alkunsa joko edellisten hallitusten Sote-ratkaisujen aiheuttamista ongelmista tai jopa rautatiesuunnitelmia koskevista erimielisyyksistä tai muista vanhoista kiistoista. Myös politiikassa tapahtuneet muutokset ja kannatusten heilahtelut ovat aiheuttaneet ongelmia Lapissa.

Jotta koronan jälkeisessä jälleenrakentamisessa onnistuttaisiin, on yhteistyö saatava toimivaksi ja siihen on tehtävä tarpeellisia muutoksia. Yhteistyötä tarvitaan jokaisella tasolla ja erityisesti elinkeinoelämän toimintaympäristön ja kilpailukyvyn kehittämisessä.

Toimenpiteet:

- Lapin sisäisen yhteistyön käynnistäminen ja uudistaminen, round table- keskustelut, jne
- Pohjois-Suomen sisäisen yhteistyön saattaminen konkreettiselle tasolle suurten liikenneinvestointihankkeiden ym. kautta
- Pohjoiskalotin yhteistyön palauttaminen normaalille tasolle ja uudistaminen esim. Pohjoiskalotin neuvoston kautta, mutta myös seutukuntatasolla, sekä yritys yhteistyön kehittäminen
- Pohjoisen ulottuvuuden ottaminen agendalle arktisen yhteistyön tilalle elinkeinoelämän konkreettisen yhteistyön palauttamiseksi mm. Murmanskin alueen ja muun Luoteis-Venäjän kanssa.

Kaikkien Lappiin suunniteltujen investointien toteuttamisen edistäminen

Lappiin suunnitteilla olevien useiden investointihankkeiden kehittäminen on jatkunut koronaviruksesta huolimatta. Investointipäätöksiä on odotettavissa lähikuukausina ja todennäköisesti Metsä Groupin Kemin biotuotetehdasprojekti aloittaa päätösten sarjan. Jotkut hankkeet ovat lykkääntyneet, mutta siitä huolimatta esimerkiksi niiden tarvitsemien liikenneinvestointien edistäminen osana hallituksen elvytys- ja jälleenrakennusohjelmaa on jo nyt mahdollista.

Painopisteet:

- Investointihankkeiden liikenneyhteydet
- Lapin pk-yritysten mahdollisuus osallistua projekteihin
- Työvoimakysymykset
- Koulutus

Kauppakamarin kehittäminen

Vuosi 2021 on Lapin kauppakamarille erityisen merkityksellinen, koska kesäkuun aikana kauppakamarin toimitusjohtaja vaihtuu nykyisen jäädessä eläkkeelle. Rekrytointiprosessi on käynnistetty jo syksyn 2020 aikana ja uuden toimitusjohtajan valinta tehdään mahdollisimman aikaisin alkuvuonna, jotta tehtävien siirto pystytään tekemään kesäkuun loppuun mennessä. Myös muussa henkilökunnassa tapahtuu vaihdoksia. Näistä huolimatta kauppakamari toimii normaaliin tapaan.

Kauppakamarissa toimii vuonna 2021 seitsemän valiokuntaa. Valiokuntatyö on tiivistynyt ja muuttunut koronaviruksen aikana Teams- ja hybridikokousten kautta. Tätä prosessia kehitetään edelleen. Jäsenpalvelut ja vientiasiakirjat hoidetaan entiseen tapaan, mutta koronavirus vaikuttaa koulutusohjelmaan ja koulutusten toteuttamiseen esimerkiksi mahdollisten kokoontumisrajoitusten kautta. Niitäkin on toteutettu jo 2020 sekä virtuaalisesti että myös hybridinä, joten koulutustoiminta pystynee jatkumaan keskeytymättä koko vuoden ajan painottuen kuitenkin syyskauteen.